

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ODBOR ŽIVOČIŠNÝCH KOMODIT 17210

NAŠE ČJ.: 13665/2010-17210

VYŘIZUJE ODDĚLENÍ OCHRANY ZVÍŘAT,

JUDr. Traplová

TELEFON: 221 812 346

FAX: 221 812 967

E-MAIL: jana.traplova@mze.cz

ADRESA: Těšnov 17, 117 05 Praha 1

DATUM: 26. 4. 2010

Výklad k vyhlášce č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu – zpracovaný na základě odůvodnění k návrhu vyhlášky

Obecná část

Do 1. 10. 2008 žádný právní předpis neupravoval podmínky péče o handicapovaná zvířata. Úpravu přinesly až novelizace zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon na ochranu zvířat proti týrání“) a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“), provedené zákonem č. 312/2008 Sb.

Zákon na ochranu zvířat proti týrání upravuje problematiku handicapovaných zvířat především v ustanovení § 3 písm. f) a § 14b. Zákon o ochraně přírody a krajiny upravuje tuto problematiku v § 3 odst. 1 písm. f), § 5 odst. 8 až 11, § 52 odst. 2.

Podmínky péče o handicapovaná zvířata jsou natolik specifické, že obecná pravidla stanovená zákonem na ochranu zvířat proti týrání, případně zákonem č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, byla naprosto nedostačující. Výrazně se rovněž liší od podmínek péče o volně žijící zvířata v zájmovém nebo záchranném chovu, např. v zoologické zahradě, stanovených zákonem č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách).

Zákon na ochranu zvířat proti týrání a jeho prováděcí právní předpisy mají za cíl stanovit podmínky zamezující týrání zvířat, tedy především podmínky péče o handicapovaná zvířata, vybavení a minimální velikost prostor pro zvířata a kvalifikační požadavky na osoby, které se o tato zvířata starají v záchranných stanicích. Zákon o ochraně přírody a krajiny se zabývá především problematikou povolování záchranných stanic a otázkami vypouštění handicapovaných zvířat do přírody. Nezabývá se výslovně ochranou jedince, ale upravuje ochranu populací volně žijících druhů jako celku.

K provedení zákona o ochraně přírody a krajiny zpracovalo Ministerstvo životního prostředí vyhlášku č. 316/2009 Sb., o držení živočichů dočasně nebo trvale neschopných přežít ve volné přírodě a o péči o tyto živočichy v záchranných stanicích (vyhláška o handicapovaných živočiších). Tato vyhláška stanoví bližší podmínky pro držení živočichů neschopných v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně nebo trvale přežít ve volné přírodě, v záchranných stanicích, zejména s ohledem na možnost zapojení těchto živočichů zpět do volně žijících populací, a způsob péče o tyto živočichy.

Vyhláška Ministerstva životního prostředí se tedy vztahuje pouze na záchranné stanice a zaměřuje se především na zapojování vyléčených živočichů do volně žijících populací.

Vyhláška Ministerstva zemědělství se oproti tomu vztahuje na poskytování soustavné nezbytné péče handicapovaným zvířatům, ať už ji poskytují záchranné stanice, či jiné subjekty. Vyhláška Ministerstva zemědělství tedy upravuje podmínky péče o handicapovaná zvířata před jejich vypuštěním a podmínky vypouštění zvířat neupravuje.

Nedochází tedy k překrývání právní úpravy.

Podle § 3 písm. f) zákona na ochranu zvířat proti týrání se handicapovaným zvířetem rozumí volně žijící zvíře, které je v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně či trvale neschopno přežít ve volné přírodě. V případě handicapovaného zvířete se vždy musí jednat o zvíře volně žijícího druhu a zároveň o zvíře, které z různých příčin (např. poranění, nemoc, vyhladovění, úhyn matky) není schopné samostatné existence v přírodě. V praxi dochází často k záměně handicapovaných zvířat s toulavými zvířaty v zájmových chovech (psi, kočky, slepice, ovce apod.). Tato zvířata však zvířaty handicapovanými ve smyslu zákona na ochranu zvířat proti týrání nejsou.

Hlavním cílem péče o handicapovaná zvířata je co nejrychlejší uvedení handicapovaného zvířete do takového fyzického a psychického stavu, aby bylo zdravé a nepoškozené a žádné zjistitelné překážky mu nebránily zapojit se plnohodnotně do života v jeho přirozeném prostředí.

Záchranná stanice je podle § 3 odst. 1 písm. f) zákona o ochraně přírody a krajiny zařízení, které na konkrétně vymezeném území působnosti zajišťuje komplexní péči o všechny živočichy dočasně neschopné přežít ve volné přírodě s cílem navrátit je do přírody, živočichům trvale neschopným přežít ve volné přírodě poskytuje, je-li to vhodné a účelné vzhledem k jejich zdravotnímu stavu, odpovídající dlouhodobou péčí, poskytuje informace o příčinách ohrožení a vhodných způsobech ochrany živočichů a může spolupracovat při provádění opatření k předcházení zraňování nebo úhynu živočichů. Záchrannou stanicí lze provozovat pouze na základě rozhodnutí Ministerstva životního prostředí o povolení k provozování záchranné stanice.

Péče o handicapovaná zvířata může být poskytována

- v záchranných stanicích,
- i mimo tyto stanice.

V současné době existuje řada záchranných stanic, které o handicapovaná zvířata pečují, aniž jsou naplněny předpoklady pro jejich odborně správnou činnost ve vztahu k nakládání s volně žijícími zvířaty. Ústřední výkonná rada Českého svazu ochránců přírody (dále též jen „ČSOP“) zajišťuje program „Národní síť záchranných stanic“ již od roku 1995, koordinuje činnost 24 center pečujících o handicapovaná zvířata a garantuje do určité míry i jejich odbornou úroveň. Dále existuje odhadem dalších 10 až 15 subjektů mimo síť ČSOP.

Kromě toho však existuje ne přesně známý počet různých soukromých zařízení, ve kterých je úroveň péče často pochybná, a může být v horším případě i záměrně směřována opačným směrem – např. ochočování nalezených, nebo i záměrně z hnízda vybraných mláďat dravců a jejich využití pro sokolnické účely, komerční předvádění letových ukázek dravců a sov na hradech, budování expozic ze zdravých atraktivních zvířat pocházejících z přírody, popř. umísťování zdravých zvířat do soukromých chovů podobně jako psů a koček. Chovatelé handicapovaných zvířat mimo záchranné stanice často neplní některé povinnosti, které záchranné stanice plní, např. vyšetření handicapovaných zvířat, minimalizace rizik spojených se zavlečením nálezů spojené s užíváním krmení nativního původu. Právě v zájmu zajištění nezbytné úrovně péče o handicapovaná zvířata, v záchranných stanicích i mimo ně, je potřebné činnost těchto subjektů zpřesnit a dát jí právní rámec. Kromě povinností vyplývajících z právních předpisů, které obecně upravují různé činnosti realizované v těchto zařízeních (na ochranu zvířat proti týrání, hygienické, veterinární předpisy apod.), je nezbytné, aby byla péče o handicapovaná zvířata zajišťována způsobem, který respektuje požadavky těchto druhů, aby zohledňovala zachování přirozených návyků a vzorců chování, které umožní vrácení vyléčených zvířat do přírody.

Předpokládá se, že stanovené podmínky již v současné době splňuje asi 35 – 40 existujících subjektů, proto se nepředpokládají další náklady na přizpůsobení se nově stanoveným podmínkám.

Některá handicapovaná zvířata mohou být zároveň považována za tzv. druhy zvířat vyžadující zvláštní péči. Druhem zvířete vyžadujícím zvláštní péči je podle § 3 písm. g) zákona na ochranu zvířat proti týrání druh zvířete v zájmovém chovu, který vzhledem ke svým biologickým vlastnostem má zvláštní nároky na zacházení, umístění, krmení, napájení, případně ošetřování. Tyto druhy zvířat je možné chovat pouze na základě povolení krajské veterinární správy. Za povolení chovu se platí správní poplatek a minimálně jednou za rok je prováděna kontrola těchto chovů. Někteří chovatelé, s cílem vyhnout se plnění těchto povinností, prohlašovali své chovy za záchranné stanice (neboť právní úprava záchranných stanic neexistovala a bylo to tedy výhodnější). Nová právní úprava by takové postupy měla minimalizovat. Pro záchranné stanice jsou podmínky stanoveny zákonem na ochranu zvířat proti týrání a upřesněny touto vyhláškou. Povinnost žádat krajské veterinární správy o povolení pro chov druhů vyžadujících zvláštní péči se na ně nebude vztahovat. Povolení pro chov druhů vyžadujících zvláštní péči nebude pro záchranné stanice vyžadováno a rovněž nebude vyžadován správní poplatek.

Chovatel zvířat v záchranné stanici musí být schopen zajistit opatření k zamezení takových tělesných změn nebo změn chování a návyků, které by následně znemožnily návrat zvířete do přírody a jeho zapojení do volně žijící populace. Z tohoto důvodu o handicapovaná zvířata mohou v záchranné stanici pečovat pouze chovatelé s odbornou kvalifikací, kterým bylo uděleno osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata příslušným orgánem ochrany zvířat, nebo musí zajistit, aby péči o handicapovaná zvířata zajišťovala taková osoba. Péčí chovatele, který nemá dostatečnou kvalifikaci a zkušenosti, by mohlo dojít k nežádoucím vadným návykům a vtištění, případně k týrání handicapovaných zvířat. Chovatelé mohou pečovat pouze o taková handicapovaná zvířata, pro která mohou zajistit odpovídající technické vybavení.

K této problematice se vztahuje přechodné ustanovení zákona č. 312/2008 Sb., které stanoví, že osoba odpovědná za péči o handicapovaná zvířata musí úspěšně absolvovat odborný kurz a získat osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata do 2 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, tedy do 1. 10. 2010.

Cílem právní úpravy je:

- jasné vymezení podmínek péče o handicapovaná zvířata, především z hlediska vybavení a minimální velikosti prostor pro handicapovaná zvířata a zároveň z hlediska kvalifikace chovatelů, kteří o handicapovaná zvířata pečují,
- zvýšení úrovně ochrany zvířat a zlepšení péče o handicapovaná zvířata,
- zvýšení odborné úrovně péče o handicapovaná zvířata převzatá do záchranné stanice a minimalizace jejich utrpení,
- odlišení kvalitních záchranných stanic od různých soukromých ochrannářských zařízení, útulků pro opuštěná zvířata, popř. komerčních aktivit.

Vyhláška se nedotýká práva uživatele honitby přivlastňovat si zvěř odebranou z volné přírody podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Při péči o handicapovaná zvířata, která jsou zvěří, bude nutné postupovat v souladu nejen se zněním vyhlášky o ochraně handicapovaných zvířat při chovu, ale samozřejmě také podle zákona o myslivosti.

Podle § 22 odst. 1 písm. a) zákona na ochranu zvířat proti týrání nad dodržováním povinností uložených osobám, které poskytují soustavnou nezbytnou péči handicapovaným zvířatům, zejména provozovatelům záchranných stanic, vykonávají dozor krajské veterinární správy, které také vydávají stanovisko pro Ministerstvo životního prostředí pro rozhodování o povolení provozování záchranné stanice. Česká inspekce životního prostředí provádí dozor nad dodržováním povinností stanovených jinými právními předpisy (zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny). Krajské veterinární správy již v minulosti záchranné stanice kontrolovaly. V roce 2008 bylo provedeno 17 kontrol v záchranných stanicích. Při těchto kontrolách bylo kontrolováno 722 zvířat. Nevyhovující péče byla zjištěna v 4 případech a týkala se 173 zvířat. Byla provedena 2 správní řízení s provozovateli záchranných stanic. Byl předán 1 podnět obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.

V případě nedodržování stanovených povinností budou přestupky a správní delikty podle zákona na ochranu zvířat proti týrání projednávat obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Pokud by při činnosti záchranné stanice došlo k utýrání zvířete, závažnému týrání nebo k zanedbání péče a k úhynu zvířat, zabývaly by se tímto případem orgány činné v trestním řízení (trestný čin týrání zvířat nebo zanedbání péče o zvíře z nedbalosti).

Zvláštní část

K § 1

Toto ustanovení vymezuje předmět úpravy v souladu se zmocněním obsaženým v § 14b odst. 4 zákona na ochranu zvířat proti týrání.

K § 2

Toto ustanovení vymezuje pojmy pro účely této vyhlášky.

Vyhláška předpokládá několik fází, kterými handicapované zvíře prochází nebo může procházet. Jedná se o fázi intenzivní péče, rehabilitace, přípravy na vypuštění a následné vypuštění zvířete.

Kromě těchto základních fází přichází u mláďat v úvahu také fáze umělého odchovu mláďat prováděného člověkem, která je součástí intenzivní péče, nebo fáze adopční péče nebo fáze odchovu mláďat. Při adopční péči je mláďe u adoptivních rodičů (handicapované zvíře stejného nebo příbuzného druhu) po celou dobu a vypouští se od nich po přirozeném odpoutání. Je nutné odlišovat fázi umělého odchovu mláďat prováděného člověkem a fázi odchovu mláďat, která člověkem prováděna není.

Některých handicapovaných zvířat se může týkat také fáze dlouhodobý chov. V případě dlouhodobého chovu musí být handicapovanému zvířeti poskytnuty zvlášť komfortní podmínky, aby nebyla omezena možnost jeho návratu do volné přírody, např. ptáci s vážně poškozeným opeřením, kteří byli přijati krátce po období přepeřování a budou muset být drženi celý následující rok, se však zpět do přírody jednoznačně vrátí.

Fáze péče o handicapovaná zvířata mohou za sebou následovat v různém pořadí (příklad: handicapované zvíře v dlouhodobém chovu se zraní nebo onemocní a následuje intenzivní péče).

Níže jsou uvedeny nejčastější případy návaznosti jednotlivých fází péče:

- uměle odchovávaná mláďata: obvykle fáze intenzivní péče, příprava na vypuštění, vypuštění, výjimečně fáze intenzivní péče, dlouhodobý chov (v případě ptáků stěhovavých, kteří nestihnou odletět), příprava na vypuštění nebo přímo vypuštění (závisí na druhové příslušnosti mláďete, např. u holuba hřivnáče nebo křepelky polní, kteří se živí semeny, není příprava nutná; u luňáků nebo motáků, kteří loví živé obratlovce, je příprava s vypouštěním živé kořisti nutná), nebo fáze intenzivní péče, příprava na vypuštění (jen v případě, že mláďata nejsou na místě vypuštění dokrmována, nebo v případě že se pouze čeká na zlepšení počasí),
- nemocná a zraněná zvířata (včetně mláďat): intenzivní péče, rehabilitace, příprava na vypuštění, vypuštění nebo zařazení mezi trvale handicapovaná zvířata,
- u stěhovavých: intenzivní péče, rehabilitace, dlouhodobý chov, příprava na vypuštění, vypuštění nebo zařazení mezi trvale handicapovaná zvířata,
- zvířata s poškozeným opeřením nebo poškozenými drápy (ptáci i savci): intenzivní péče (může chybět), dlouhodobý chov, příprava na vypuštění, vypuštění; je-li takové zvíře navíc zraněné, je před dlouhodobým chovem nutná rehabilitace; potřebuje-li zvíře obnovit peří rehabilitace následuje až po dlouhodobém chovu.

Do fáze příprava na vypuštění se může dostat i zvíře, které je zdravé, a které nelze vypustit kvůli nevhodným vnějším podmínkám, např. povodně.

K § 3

Toto ustanovení upravuje podmínky, které musí chovatelé zajistit pro chov handicapovaných zvířat.

Vzhledem k tomu, že hlavním smyslem péče o handicapovaná zvířata je zajistit jejich uzdravení a přípravu na následný návrat do přírody a opětovné zapojení do volně žijící populace, musí tomu odpovídat i podmínky pro jejich chov. Jedná se především o podmínky

umožňující zachování přirozených vzorců chování handicapovaných zvířat, přijímání přirozené potravy, případně živé kořisti u predátorů, a další podmínky nutné pro zachování jejich fyziologických funkcí, zajištění biologických potřeb a k zabezpečení jejich pohody s přihlédnutím k charakteru jejich postižení.

Vypuštění zvířete do přírody bezprostředně předchází příprava na vypuštění, kterou se rozumí uvedení zvířete do takového fyzického a psychického stavu, aby bylo zcela zdravé a žádné zjistitelné překážky mu nebránily zapojit se plnohodnotně do života v jeho přirozeném prostředí. Překážky, které mu v tom mohou bránit, jsou například získání vadných návyků během chovu, fixace na člověka, neschopnost se v přírodě uživit (např. při chovu krmení umělou průmyslovou potravou), neschopnost rozpoznat predátora, vypuštění v nevhodném ročním období, či do nevhodného biotopu.

Z dlouholeté praxe vyplývá, že při navracení dočasně handicapovaných zvířat do přírody bylo sice dbáno na uvedení zvířete do vyhovujícího stavu po stránce fyzického zdraví, avšak byla opomíjena schopnost přežít zvířete z etologického hlediska. To mělo ve většině případů za následek psychické a následně opět i fyzické strádání nesprávně připravených zvířat při návratu do původního prostředí, které vedlo neodvratně k úhynu těchto zvířat. Rovněž byla opomíjena skutečnost, že zvířata lze vypustit pouze do prostředí odpovídajícího potřebám příslušného druhu, a ve vhodnou dobu. Při vypouštění například migrujících nebo zimujících druhů zvířat musí být brán zřetel na vhodné roční období, je třeba dbát i na právě probíhající lidské aktivity (nelze vypouštět zajíce v době žní, labutě na vodu po chemické havárii apod.) Ze zkušeností je tedy naprosto zřejmé, že je nutné věnovat patřičnou pozornost dodržování zásad, které jsou uvedeny ve vyhlášce.

K § 4

V tomto ustanovení jsou uvedeny hlavní zásady nutného vybavení a nároky na velikost prostor pro chov handicapovaných zvířat. Prostory pro handicapovaná zvířata musí zároveň umožnit chovateli snadnou péči o ně (pravidelné čištění, dezinfekce, dezinfekce, deratizace), aniž by tím nevhodně působil na chovaná handicapovaná zvířata, ať již z hlediska jejich pohody či z hlediska etologického.

Ze zvířat trvale neschopných přežít ve volné přírodě lze sestavovat tzv. adopční páry, neboli náhradní rodiče pro opuštěná mláďata, případně expozice přístupné veřejnosti.

Zvířata, u kterých je jejich zranění, nemoc, nebo jiné poškození, pouze dočasně charakteru a lze předpokládat, že po vyléčení, rehabilitaci a patřičné přípravě budou vypuštěna do volné přírody, musí být chována tak, aby zůstaly zachovány přirozené vzorce chování. Proto je nutno omezit kontakt s člověkem na minimální možnou míru. Z tohoto důvodu tato zvířata nemohou být chována v expozicích přístupných veřejnosti a také nemohou být používána při výuce.

Ve vyhlášce jsou rozlišována trvale handicapovaná zvířata, která mohou vykonávat všechny normální pohybové aktivity, a trvale handicapovaná zvířata, která všechny normální pohybové aktivity vykonávat nemohou. Trvale handicapovaná zvířata, která mohou vykonávat všechny normální pohybové aktivity (nejsou pohybově omezená), i trvale handicapovaná zvířata, která všechny normální pohybové aktivity vykonávat nemohou, musí mít podmínky chovu stejné jako dočasně handicapovaná zvířata stejného druhu při dlouhodobém chovu. Trvale handicapovaná zvířata, která všechny normální pohybové

aktivity vykonávat nemohou, mohou mít prostory individuálně omezeny, a to na základě písemného vyjádření veterinárního lékaře. Tato handicapovaná zvířata musí mít prostory přiměřené pohybovým schopnostem handicapovaného zvířete - prostory musí umožňovat přiměřený pohyb vzhledem k poškození handicapovaného zvířete, musí umožňovat komfortní chování, přirozený odpočinek a ochranu před povětrnostními vlivy.

K § 5

Toto ustanovení zohledňuje novelizované znění zákona na ochranu zvířat proti týrání - § 20 odst. 1 písm. p). Upravuje obsah a rozsah odborného kurzu pro získání odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata (§ 14b odst. 2 písm. c) a požadavky na školicí pracoviště.

Doposud provozovatelé záchranných stanic měli možnost absolvovat pouze odborný kurz pro odchyt toulavých a opuštěných zvířat a zacházení s nimi včetně péče o ně v útulcích pro zvířata podle ustanovení § 28 vyhlášky č. 296/2003 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností, který je rozsahem odborných informací přizpůsoben péči o zvířata v zájmovém chovu. Chov handicapovaných zvířat v záchranných stanicích je však zcela specifický zejména tím, že se nejedná o snahu přizpůsobit zvíře podmínkám připraveným člověkem, ale naopak o přizpůsobení chovu přirozeným podmínkám v přírodě a zachování přirozených vzorců chování handicapovaného zvířete. Proto se bude kurz svojí náplní výrazně odlišovat od kurzů pro chovatele zvířat v zájmových chovech.

Vyhláška obsahuje seznam právních předpisů, které se vztahují k odchytu, chovu a vypouštění handicapovaných zvířat do jejich přirozeného prostředí. S těmito právními předpisy musí být seznámeni účastníci kurzu a budou obsaženy ve zkušebních otázkách při písemné zkoušce.

Vybrané části právních předpisů, které se vztahují k odchytu, chovu a vypouštění handicapovaných zvířat do jejich přirozeného prostředí:

- zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu,
- vybrané části právních předpisů upravujících řízení o přestupcích a správních deliktech (zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů),
- vybrané části trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník),
- vybrané části právních předpisů upravujících ochranu přírody a krajiny, obchodování s ohroženými druhy, provozování zoologických zahrad (zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 316/2009 Sb., o držení živočichů dočasně nebo trvale neschopných přežít ve volné přírodě a o péči o tyto živočichy v záchranných stanicích (vyhláška o handicapovaných živočiších), zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách),
- vybrané části právních předpisů upravujících myslivost a rybářství, (zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a

- o změně některých zákonů (zákon o rybářství),
- vybrané části právních předpisů upravujících veterinární péči, (například zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů),
- vybrané části občanského zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů),
- vybrané části zákona o Policii České republiky a zákona o zbraních (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů) (zákon o zbraních),
- vybrané části právních předpisů upravujících způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat (nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat).

Součástí odborného kurzu je také praktická výuka. Při praktické výuce se mohou používat modely, preparáty a instruktážní filmy, ale také živá zvířata. Se živými trvale handicapovanými zvířaty může být manipulováno při návštěvě záchranné stanice nebo zoologické zahrady. Dočasně handicapovaná zvířata se nesmí při výuce používat, aby nebylo zabráněno jejich návratu zpět do volné přírody a aby tato zvířata nebyla vystavena nepřiměřeným stresovým vlivům.

V rámci kurzu se předpokládá manipulace i s jinými druhy zvířat než jsou trvale handicapovaná zvířata. S těmito zvířaty je možné manipulovat i v jiném akreditovaném zařízení než jsou záchranné stanice nebo zoologické zahrady. Bude se jednat o několik živých slepic a králíků, na nichž si účastníci kurzu osvojí některé odchytové techniky a povolené způsoby usmrcení. Po usmrcení budou slepice a králíci upraveni k nácviku poskytování první pomoci a fixace při základním zjištění stavu zvířete. Při praktické výuce bude použito i několik trvale handicapovaných zvířat, která vyžadují použití zvláštní manipulace při odchytu, aby nedošlo ke zranění zvířete i pracovníka záchranné stanice (např. dravý pták – sokolnický cvičený trvale handicapované zvíře, kuna). Zvířat bude tolik, aby s každým zvířetem manipulovali nejvýše 3 účastníci kurzu. Některé základní typy manipulace a odchytu se účastníci kurzu naučí s použitím např. plyšových zvířat.

Pokud je v rámci odborného kurzu manipulováno s živými zvířaty, musí mít školicí zařízení akreditaci k provádění pokusů na zvířatech podle § 15 odst. 2 zákona na ochranu zvířat proti týrání a schválený projekt pokusů podle § 23 odst. 1 písm. a) zákona na ochranu zvířat proti týrání. Podle § 15 odst. 1 písm. e) zákona na ochranu zvířat proti týrání se provádění výuky považuje za pokus.

Pro pracovníky záchranných stanic je nezbytně nutné se seznámit nejen s problematikou chovatelskou a veterinární, ale zejména zoologickou a etologickou v celé škále druhů, které jsou do záchranných stanic přijímány. Péče o jednotlivé i blízce příbuzné druhy (např. vlaštovka a jiříčka) se velmi liší a co je pro jeden druh nezbytné, může v případě druhu příbuzného vést i ke smrti zvířete. Proto je součástí zkoušky prokázání znalosti druhů volně

žijících zvířat, která se běžně vyskytují na území České republiky, protože při špatném určení druhu zvířete může dojít k týrání zvířete nesprávnou péčí.

Lze předpokládat, že o tento kurz by mohly mít zájem i jiné osoby než jsou pracovníci záchranných stanic. I když jim zákon nestanoví povinnost absolvovat tento kurz, předpokládáme, že o kurz budou mít zájem např. osoby, které poskytují soustavnou nezbytnou péči handicapovaným zvířatům mimo záchranné stanice, pracovníci odchytových služeb, pracovníci městské policie, kteří provádějí odchyty nejen psů a koček, atd.

Kurzy je vhodné pořádat v období, kdy je v záchranných stanicích méně handicapovaných zvířat. Jedná se například o období od února do poloviny dubna nebo o měsíc listopad. Důvodem je, aby pracovníci záchranných stanic měli možnost se kurzu zúčastnit a nemuseli odkládat svoji účast v kurzu z důvodu pracovního vytížení.

K § 6

Toto ustanovení upravuje složení zkušební komise, průběh zkoušky, podmínky a způsob vydání osvědčení o úspěšném složení zkoušky v rámci odborného kurzu pro získání odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata (§ 14b odst. 2 písm. c).

K § 7

Toto ustanovení upravuje datum nabytí účinnosti vyhlášky. Ustanovení § 4 odst. 2 a 3 a příloha č. 1, které upravují konkrétní požadavky na velikost a vybavení prostor pro handicapovaná zvířata, nabývají účinnosti až 1. 4. 2013, tedy zhruba za 3 roky po nabytí účinnosti vyhlášky. Důvodem je, aby se existující subjekty, které nesplňují některou ze stanovených podmínek, stihly přizpůsobit nové právní úpravě a aby případné náklady na přestavbu bylo možno rozložit do více let. Jak již bylo uvedeno výše, v praxi se nepředpokládá, že by v důsledku vyhlášky bylo nutno provádět zásadní stavební úpravy.

K příloze č. 1

Tato příloha obsahuje podrobný rozpis požadavků na velikost a vybavení prostor pro handicapovaná zvířata.

Velikost a vybavení prostor pro handicapovaná zvířata musí respektovat nejen druh a velikost handicapovaného zvířete, ale především charakter jeho postižení. Proto jsou velikosti prostor rozděleny nejen podle druhů, ale zároveň podle momentálního zdravotního stavu, resp. podle fáze léčení či přípravy na návrat do přirozeného prostředí, ve které se zvíře nachází. Handicapované zvíře, které je přijato s vážným zraněním, nelze umístit do velkého prostoru, ve kterém by muselo být i několikrát denně chytáno na ošetření. Proto pro intenzivní péči je nutný prostor co nejmenší tak, aby handicapované zvíře mohlo zaujmout pohodlnou polohu, ale nemělo možnost pohybu. Po ukončení intenzivní péče nastává rehabilitační období, kdy musí být handicapované zvíře přesunuto do většího prostoru, kde se učí znovu používat končetiny. K přípravě na vypuštění je nutné umístit zvíře do velkého prostoru, ve kterém se (především u ptáků) ukáže, je-li zvíře schopné normální zátěže, případně i lovu kořisti, a je tedy schopno vypuštění.

Zvířatům je nutné zajistit prostory odpovídající nejen jejich biologickým, ale i etologickým nárokům, to znamená prostředí obohacené o různé podněty umožňující jejich aktivitu.

Některá zvířata mohou být v době, kdy je jim poskytována péče, v zimním spánku (hibernace), kterým se rozumí specifická reakce některých savců na zimní období, kteří v klidovém stavu a při útlumu všech fyziologických procesů přečkávají nepříznivé zimní podmínky (týká se např. ježků, plchů, netopýrů a jezevců). Podmínky se liší od zimování v tom, že není třeba umísťovat zvíře do velkého prostoru, protože v době zimního spánku se nepohybuje. Hibernující zvíře vyžaduje také umístění ve zcela jiné teplotě a bez světla na rozdíl od handicapovaného zvířete zimujícího aktivně, např. stěhovaví ptáci, kteří neodletěli. Příloha proto stanoví i podmínky pro zimní spánek handicapovaných zvířat.

Od zimování se proto vzhledem k výše uvedenému odlišuje pojem zimoviště uvedený v § 2. Zimovištěm je vnitřní prostor, ve kterém je v zimním období udržována rozdílná teplota oproti venkovnímu prostředí, a to vzhledem k potřebám příslušného druhu, věku a zdravotnímu stavu zvířete.

U některých druhů zvířat nejsou uvedeny podmínky pro všechny fáze, kterými může handicapované zvíře projít, protože uskutečnění některých z nich není u daného druhu zvířat možné.

V případě labutí nepřichází adopční péče v úvahu, jakýkoli odchov mláďat je vždy intenzivní péčí.

U rysa adopční péče nepřichází v úvahu – kočkovité šelmy odmítají pečovat o cizí mláďata a navíc jsou velmi choulostivé na jakékoli vyrušování kojících matek, proto není možné cizí mládě k vrhu přiložit. Odchov za použití feny psa domácího nelze považovat za adopční péči ve smyslu této vyhlášky.

Adopční péče u medvěda nepřichází v úvahu ze stejných důvodů jako u rysa. Příprava na vypuštění není zohledněna, protože v hustě osídlené krajině je jakékoli vypuštění medvěda, který přišel do úzkého kontaktu s člověkem, nemožné.

Adopční péče u prasat nepřichází v úvahu, protože kojící bachyně nepřijme cizí sele. Prostory pro odchov sajících selat mohou být menší než pro intenzivní péči, protože velmi malá selata se bez matky téměř nepohybují.

Adopční péče u srnce obecného se děje výhradně podložením srnčete jiné srně, která vodí stejně staré vlastní mládě. Tato srna je však pochopitelně chována ve velkém výběhu, nikoliv v kotci vhodném pro samostatně odchovávané mládě. Obdobně to platí pro jelenovité a muflona. U muflona může provádět adopční péči např. kojící ovce domácí.

Adopční péče nepřichází v úvahu u bobra evropského, ondatry pižmové, králíka divokého, pro netopýrovité a vrápenčovitě.

Rozdílné podmínky jsou vzhledem k specifikům jednotlivých druhů zvířat a fází, ve které se nacházejí, stanoveny také ve vztahu ke koupání zvířat a dalším podmínkám. Velké prostory pro koupání handicapovaných zvířat jsou ve vyhlášce označeny jako koupací nádrže,

zahrnují např. bazény. Malé prostory pro koupání handicapovaných zvířat jsou označeny jako koupací nádoby, zahrnují např. bazénky, misky a jiné nádoby.

Co se týče velikosti nádrží u labutí – v intenzivní péči nelze, až na výjimky, labutím koupání umožnit.

Všichni příslušníci řádu hrabaví jsou velmi lekaví a při vyrušení vzlétají téměř kolmo nahoru. Zároveň mají velmi silné svaly v pánevních končetinách, takže rychlost tohoto kolmého vzletu je velmi vysoká. Pták proto naráží do stropu prostoru pro chov handicapovaných zvířat takovou silou, že obvykle dochází k vážnému zranění hlavy nebo usmrcení, pokud je strop tvrdý a pevný. Toto nebezpečí pomíjí pouze v případě, že prostor pro handicapovaná zvířata je vyšší než 5 m.

K příloze č. 2

Tato příloha obsahuje vzor osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata. V souladu s § 20 odst. 1 písm. p) zákona na ochranu zvířat proti týrání Ministerstvo zemědělství vydává zkušební řády pro odbornou způsobilost osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata [§ 14b odst. 2 písm. c)], provádí zkoušky pro získání této odborné způsobilosti a ve spolupráci se školicími pracovišti vydává osvědčení o úspěšném složení zkoušky.

Ing. Jiří Machek v.r.
ředitel odboru živočišných komodit